

Examenul de bacalaureat național 2019

Proba E. c)

Istorie

Clasa a XII-a

Simulare

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animador, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

СУБЈЕКАТ I

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведене изворе:

A. „Преузимање руководства Министарства Индустије и Трговине од стране генералног секретара Централног Комитета партије, Георге Георгиу-Дежа (Gheorghe Gheorghiu-Dej), крајем новембра 1946. године, као и проширивање надлежности овог департмана новим одредбама од 5. априла 1947. године, пружиле су Комунистичкој Партији могућност координирања целокупне владине економске политике у противкапиталистичком правцу. Још од краја 1946. године, влада је почела примену, на иницијативу КПР (P.C.R), радикалних мера, дириговања и контроле разних друштвено-економских делатности, које су игнорисале и кршиле правила тржишне економије.

Дом Посланика је усвојио *Закон о национализацији и реорганизовању Народне Банке Румуније*. Најзначајнији финансијски центар и једина институција државе за емисију [новца] постала је важно средство финансирања грана националне економије, да би обезбедила контролу државе над свим осталим банкарним и кредитним институцијама, биле оне јавне или приватне, над кредитима и монетраним емисијама. [...] Контрола и интервенција државе, Комунистичке Партије, постале су, у другој половини 1947. године, многостране и обухватиле су значајне гране индустрије чија је производња контролисана више од 50%.”

(Istoria Românilor)

B. „Под диркетним надзором Безбедности (Securității) дешавају се сва хапшења и заточеништва у затворима, наа градилишту Канал Дунав - Црно море (Canalului Dunăre-Marea Neagră), у Барагану (Bărgăan). По Стаљиновој наредби (којим се Георгиу-Деж верно потчињава), у јуну 1951., почиње, у најнехуманијим условима, депортирање 10 288 породица у Барагану или у Молдавији (Moldova). [...] У затворима и логорима спроводи се режим невиђено стравичног насиља. [...]

У култури примењује се сличан модел са Истока, као и у осталим областима. Као последица, уништавају се и преписују традиционалне вредности. Односи Румуније (România) са Западом су тотално прекинути. Образовање је реорганизовано по совјетском узор. [...] Чак и уџбеници су преведени са руског језика (језик који постаје обавезан од 4. разреда основне школе). [...] Национална историја је писана на марксистичко-лењинистичким основама и на критеријумима пријатељства са Совјетским Савезом. Нови закон образовања искључује цео наставнички кадар који није желео да сарађује са новим режимом. [...] Штампa опозиције је забрањена. Министарство Пропаганде је претворен у Министарство Информација да би контролисао штампу, радио, кинематографију, позориште. Године 1948. је забрањено 8000 наслова књига и часописа.” (I. Bulei, *O istorie a românilor*)

Полазећи од ових извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Напомените политичку организацију наведену у извору **A**. **2 бода**
2. Одредите, из извора **B**, информацију која се односи на Безбедност. **2 бода**
3. Наведите политичког вођу и историјски простор на које се односе извор **A**, односно извор **B**. **6 бодова**
4. Напишите, на испитни папир, слово које одговара извору који тврди да држава интервенише у економији кроз мере дириговања и контроле. **3 бода**
5. Напишите једну везу узрок-последица између две информације из извора **B**, назначивши улогу сваке понаособ (*узрок*, односно *последица*). **7 бодова**
6. Представите два устава Румуније, у периоду политичког тоталитарног режима. **6 бодова**
7. Напомените једну карактеристику демократије у Европи, у другој половини XX-ог века. **4 бода**

СУБЈЕКАТ II

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведени извор:

„Између оснивања Влашке (*Munteniei*) и Молдавије (*Moldovei*) постоји велика разлика; прва представља уједињење различитих политичких јединица између Дунава (*Dunăre*) и Карпата (*Carpați*) под руководством *локалног* вође, наиме војвода из Кампулунга (*Câmpulung*) и Арђеша (*Argeș*): што значи да је то *унутрашњи* процес. Друга је резултат спољашњег *освајања*, заузимање простора између Карпата (*Carpați*), Дњестра (*Nistru*) и мора од стране једног вође који је дошао преко планина. [...]

Татари су извршили бројне походе у Ердељу (*Ardeal*) и Угарској; обично њихов пут био је кроз прелазе молдавских Карпата (*Carpaților*). [...] Након устоличења, Луј је [...] организовао [...] велики војни поход против њих. Ту су учествовали и Румуни (*românii*) из Марамуреша (*Maramureș*), под вођством војводе Драгоша (*Dragoș*), и Сикуљи [...]. Војни поход био је успешан; Татари су били прогнани са простора источно од Карпата и повукли су се према низијама северно од Црног мора (*Mării Negre*). Ово искуство је показало да Ердељ не може бити ефикасно одбрањен једино са *источне* стране Карпата (*Carpaților*). Због тога, [Луј,] угарски краљ [...] основао је овде – од прилике 1352. или 1353. – једну «марку» за одбрану краљевине [...] [под вођством] Драгоша, *румунског војводе из Марамуреша*. Тако је Молдавија била основана, али не као независна држава, већ потчињена, у овој првој фази, угарском краљу. [...]

Године 1359. [...] долази Богдан (*Bogdan*) из Марамуреша [...], онај који је [...] *борбом* стекао независност [молдавске државе] према Угарима и створио је династију [...]. Оснивање нове румунске државе извршено је путем једног освајања. *Богдан (Bogdan) је мачем освојио просторе којима је касније владао*. Бољари, које је овде затекао, земљопоседници из долине Сирета (*Siretului*), Прута (*Prutului*) и њихових притока, већина њих су му се поклонили и признали за господара, а он им је оставио поседе.” (C. C. Giurescu, *Istoria românilor*)

Полазећи од овог извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Напомените историјски простор са којег потиче Богдан, наведен у извору. **2 бода**
2. Утврдите век на који се односи дати извор. **2 бода**
3. Наведите средњовековну румунску државу са југа Карпата и начин њеног оснивања, на коју се односи дати извор. **6 бодова**
4. Наведите, из датог извора, две информације о Драгошу. **6 бодова**
5. Формулишите, на основу датог извора, једно мишљење о улози Богдана у догађајима са истока Карпата, подржавајући га са две информације из извора. **10 бодова**
6. Аргументујте, путем историјског догађаја, тврдњу да централне институције имају значајну улогу у организовању средњовековне румунске државе јужно од Карпата. (Бодује се представљање историјског догађаја и употреба појмова који изражавају узрочност и закључак). **4 бода**

СУБЈЕКАТ III

(30 бодова)

Израдите, на приближно две странице, есеј о стварању и еволуцији румунске модерне државе, имајући у виду:

- прецизирање једног узрока израде политичких пројеката које се односе на румунску модерну државу у XVIII-ом веку;
- напомену два политичка пројекта који се односе на румунску модерну државу, састављена у првој половини XIX-ог века и по једну њихову карактеристику;
- представљање историјског догађаја путем којег се оснива румунска модерна држава у другој половини XIX-ог века;
- формулисање мишљења о еволуцији Румуније у другој половини XIX-ог века и подржати га једном историјском чињеницом

Напомена! Бодује се употреба **адекватног историјског речника**, **структура** есеја, представљање **везе узрок-последича**, сачињавање **историјског аргумента** (представљање релевантне историјске чињенице и употреба појмова који представљају узрочност и закључак), поштовање **хронолошког/логичног редоследа** историјских чињеница и **уклапање** есеја у оквиру захтеваног простора.